

О КРШТЕЊУ ДЕЦЕ

Библијско, англиканско и реформаторско разумевање

Мр Петар Петровић

Напомена уз уређено издање

Ово издање задржава основну намеру полазног текста: да покаже библијске разлоге за крштење деце верујућих и да нагласи одговорност хришћанског дома. Текст је, међутим, језички и теолошки прерађен како би био усклађенији са класичном англиканском традицијом и реформаторским начелима.

У англиканским формуларима крштење није пука спољашња ознака, него сакрамент Христове установе: видљиви знак и средство благодати, знак новог рођења и примања у Цркву. Истовремено, оно није магијски чин нити људско дело којим се заслужује спасење. Спасење је од почетка до краја дар Божије милости у Христу, примљен вером, а Свети Дух је онај који оживљава и посвећује.

У духу Реформације, Свето писмо остаје врховно мерило учења, док Књига заједничких молитава и Тридесет девет чланова вере служе као класични англикански сведоци тумачења Писма.

Садржај

1. Обрезање и заветно обећање
 2. Крштење: Христов знак и средство благодати
 3. Од обрезања ка крштењу: континуитет и испуњење
 4. Бог, завет и породица у Старом завету
 5. Деца и дом у Новом завету
 6. Одговорност родитеља, кумова и Цркве
 7. Англиканско разумевање крштења деце
 8. Одговори на најчешћа питања
 9. Питања за размишљање
- Закључак
- Основни англикански извори

1. Обрезање и заветно обећање

Разумевање крштења деце почиње широм библијском причом о завету. Нови завет не стоји одвојено од Старог, него објављује испуњење Божијих обећања у Исусу Христу. Зато се хришћанско учење о крштењу не може разумети без Авраама, обећања и знака завета.

Апостол Павле Авраама представља као пример човека који је оправдан вером, а не делима. Обрезање није било узрок његовог оправдања, него знак и печат већ примљеног Божијег обећања. Тиме је већ у Старом завету постављено важно начело: Божија милост претходи људском хвалисању, а спољашњи знак упућује на Божију стварност коју сам не може да произведе.

Завет са Авраамом није био сведен на приватну побожност једног човека. У њега је укључен његов дом, а знак завета дат је и деци. Та чињеница не значи да је телесно порекло само по себи спасавало. Пророци непрестано позивају на „обрезање срца“, односно на веру, покајање и послушност. Ипак, Божије обећање има породичну и заједничку димензију: вера се живи, предаје и исповеда у народу Божијем.

Кључна места: Постање 15,6; 17,1-14; Поновљени закон 10,16; 30,6; Римљанима 4,1-12.

2. Крштење: Христов знак и средство благодати

Господ Исус Христос заповедио је Цркви да ствара ученике, крштавајући их у име Оца и Сина и Светога Духа и учећи их да држе све што је Он заповедио. Зато крштење припада самом послању Цркве, а не каснијем људском обичају.

У крштењу се употребљава вода заједно са Христовом речју и тринитарном формулом. Вода упућује на очишћење, нови живот, смрт старом човеку и улазак у заједницу Христовог тела. Нови завет говори о крштењу језиком који је снажнији од језика „пуког симбола“: оно је повезано са прањем, новим рођењем, облачењем у Христа и сједињењем са Његовом смрћу и васкрсењем.

Класично англиканско учење ту стварност чува од две супротне грешке. С једне стране, крштење није празан знак који само показује оно што је човек већ учинио. С друге стране, вода не делује механички и независно од Бога, Христа, Светог Духа и вере. Сакрамент је Божији дар Цркви: видљиви знак и средство благодати, установљено Христом, кроз које Бог потврђује своје обећање и прима крштенога у видљиву заједницу Цркве.

Оправдање и спасење остају искључиво у Христу и по милости. Крштење не додаје људску заслугу Христовом делу. Оно је еванђелски знак Божије иницијативе: пре него што ми можемо да се похвалимо својим избором, Бог нас позива, обећава и дарује.

Кључна места: Матеј 28,18-20; Дела апостолска 2,38-39; 22,16; Римљанима 6,3-4; Галатима 3,27; Титу 3,4-7.

3. Од обрезања ка крштењу: континуитет и испуњење

Христос није дошао да поништи Божија обећања, него да их испуни. Зато хришћанско читање Старог завета тражи и континуитет и новину. Пасха налази своје испуњење у Христу и Господњој вечери; храм, жртве и свештенство добијају своје христолошко испуњење; а заветни знак обрезања добија новозаветну паралелу у крштењу.

Колошанима 2,11-12 нарочито повезује „нерукотворено обрезање“ са погребњем и васкрсењем са Христом у крштењу. То не значи да су обрезање и крштење у сваком погледу истоветни. Обрезање је било знак старог савеза дат мушким потомцима Израила, док је крштење знак новог савеза дат свим народима,

мушкарцима и женама, у име Свете Тројице. Али постоји стварни теолошки континуитет: Бог означава свој народ, присваја га за себе и позива на веру и свет живот.

Управо тај континуитет објашњава зашто Црква од најранијих векова није сматрала децу верујућих странцима Божијем народу. Англиканска традиција задржава крштење деце као сагласно Христовој установи и целини библијског сведочанства.

Кључна места: Матеј 5,17; Колошанима 2,11-12; Римљанима 11,16-24; Галатима 3,7-9.26-29.

4. Бог, завет и породица у Старом завету

Свето писмо реалистично говори о људској грешности. После Адамовог пада, грех није само збир појединачних погрешних одлука него сила која обележава људску природу и историју. Реформаторска традиција зато озбиљно схвата учење о првородном греху: човеку је потребна благодат пре него што може сам себе да поправи.

Ипак, библијско учење о последицама греха кроз нараштаје не сме се претворити у тврдњу да деца носе личну кривицу за конкретне грехе својих родитеља. Језекиљ 18 наглашава личну одговорност свакога пред Богом. Истовремено, Писмо показује да вера или неверност једног нараштаја имају стварне последице за дом, васпитање и живот следећих нараштаја.

Ноје, Авраам и каснија историја Израила показују да Бог често делује у оквиру дома и народа. То није биолошки аутоматизам, него начин на који Бог у историји завета окупља народ, преноси обећања и поставља родитељима одговорност да децу поучавају путу Господњем.

Кључна места: Постање 6-9; 17,1-14; 18,19; Излазак 20,5-6; Псалам 103,17-18; Језекиљ 18.

5. Деца и дом у Новом завету

Нови завет не укида породичну димензију Божијег деловања. Исус прима децу, благосиља их и поставља их пред ученике као пример примања Царства. На Педесетницу Петар објављује да је обећање „за вас и за вашу децу“, али и за све које Господ позове. Павле децу у дому у којем је један родитељ верујући назива „светом“, то јест издвојеном у посебан однос према заједници вере.

У Делима апостолским више пута се крштавају читави домови: Лидијин дом, дом тамничара у Филипима и Стефанин дом. Ти текстови сами по себи не доказују узраст сваког члана дома, па их не треба представљати као једини или коначни доказ за крштење деце. Њихов значај је шири: апостолска мисија види дом као стварну јединицу у којој се вера прима, учи и живи.

Зато је исправније рећи да се крштење деце ослања на целину библијског сведочанства: на Христову заповест, на заветни образац Писма, на место деце у народу Божијем, на домаћинства Новог завета и на непрекинуту праксу древне Цркве. Ниједан од тих елемената не треба изоловати од осталих.

Кључна места: Марко 10,13-16; Дела апостолска 2,38-39; 16,14-15.30-34; 1. Коринћанима 1,16; 7,14.

6. Одговорност родитеља, кумова и Цркве

Крштење детета није породични обичај, друштвени ритуал нити духовно „осигурање“. Оно је црквени чин у којем се Божије обећање објављује, дете прима у видљиву заједницу вере, а родитељи и кумови преузимају стварне обавезе пред Богом и Црквом.

Те обавезе укључују редовну молитву за дете и са дететом, читање Светог писма, учење Апостолског веровања, Оченаша и Десет заповести, учешће у богослужењу, хришћанско васпитање и сведочење вере сопственим животом. Црква такође преузима одговорност: крштено дете није само брига породице, већ члан заједнице који треба да буде поучаван, вољен и вођен ка зрелом исповедању вере.

Класични англикански образац зато природно води од крштења деце ка катихези и конфирмацији. На конфирмацији крштена особа лично потврђује крштењска обећања, а епископ се моли за укрељење даровима Светога Духа. Тако се не „довршава“ недовољно крштење, него се вера крштенога зрело исповеда и учвршћује у животу Цркве.

7. Англиканско разумевање крштења деце

Класични англиканизам стоји у реформацијској традицији, али не своди сакраменте на голе симболе. Тридесет девет чланова вере уче да сакраменти нису само ознаке хришћанске припадности, него делотворни знаци Божије благодати. За крштење се посебно каже да је знак новог рођења, примања у Цркву и Божијих обећања опроштења и усиновљења, а крштење мале деце изричито се задржава у Цркви.

Ово учење треба читати заједно са реформаторским нагласком на оправдању по вери. Сакрамент не постоји у конкуренцији са вером, него служи вери: Бог видљиво потврђује обећање Јеванђеља, а вера се на то обећање ослања. Код детета, Црква и кумови исповедају веру и обећавају хришћанско васпитање, док се од самог детета очекује да, кад узрaste, лично исповеди Христа и живи у складу са својим крштењем.

Књига заједничких молитава зато говори веома снажним језиком о примању детета у Христову Цркву, новом рођењу и позиву да умире греху и живи праведности. Тај језик треба задржати без магијског тумачења: благодат је Божија, Христос је једини Спаситељ, Свети Дух оживљава, а сакрамент је Божијом установом повезан са обећањем Јеванђеља.

Шта англиканска традиција потврђује	Шта она одбацује
Крштење је Христом установљени сакрамент.	Крштење није пука друштвена церемонија.
Крштење је знак и средство благодати.	Крштење није само психолошки симбол.
Крштење прима у видљиву Цркву.	Крштење не гарантује механички коначну истрајност без вере и покајања.
Крштење деце треба задржати.	Деца верујућих нису странци животу Цркве.
Спасење је по благодати, кроз Христа.	Сакрамент није људска заслуга нити замена за Христа.

8. Одговори на најчешћа питања

1. Да ли крштење само по себи гарантује спасење?

Не треба говорити о крштењу као о аутоматској гаранцији независној од Христа, Светога Духа и вере. Англиканска традиција ипак говори снажније од формуле „само симбол“: крштење је сакраментални знак и

средство благодати, примање у Цркву и видљиво печатење еванђелских обећања. Коначно спасење је Божији дар у Христу, а крштени је позван на живу веру, покајање и истрајност.

2. Зашто крстити дете које још не може лично да исповеди веру?

Зато што Божија милост није условљена интелектуалном зрелошћу. Дете се крштава у вери Цркве, уз обећања родитеља и кумова да ће бити одгајано као Христов ученик. Када узрaste, позвано је да лично присвоји и исповеди веру у којој је крштено.

3. Да ли вера родитеља спасава дете?

Не. Христос спасава. Вера родитеља није замена за Христову благодат нити за будућу личну веру детета. Родитељи, међутим, имају стварну заветну и пасторалну одговорност да дете донесу Христу, моле се за њега и васпитавају га у вери.

4. Шта ако је само један родитељ хришћанин?

Први Коринћанима 7,14 даје снажан разлог да се дете таквог дома не сматра нечистим или страним заједници вере. Практична одлука о крштењу треба да укључи разговор са свештеником и уверење да постоји стварна намера да дете буде одгајано у хришћанској вери.

5. Шта ако крштено дете касније напусти веру?

Крштење није дозвола за неверу. Црква наставља да се моли, позива на покајање и сведочи Јеванђеље. Крштење остаје трајни подсетник на Божије обећање и на позив да се човек врати Христу. Пасторални приступ треба да буде истовремено истинит и милосрдан.

6. Да ли су домаћинства у Делима апостолским доказ да су крштена и деца?

Текст не наводи узраст сваког члана тих домова, па не треба тврдити више него што Писмо каже. Ови извештаји ипак показују да апостолско проповедање и крштење имају снажну породичну и заједничку димензију и добро се уклапају у шири заветни образац Писма.

7. Зашто је потребна конфирмација ако је крштење потпуно?

Конфирмација не исправља или понавља крштење. Она је црквени чин у којем крштена особа, након поуке, лично потврђује крштењска обећања, а епископ се моли за укрепљење Светим Духом за зрели хришћански живот и службу.

9. Питања за размишљање

1. Да ли крштење посматрам као Божије обећање и позив на учеништво, или само као породични обичај?
2. На који начин Стари и Нови завет заједно обликују наше разумевање места деце у народу Божијем?
3. Шта значи да сакрамент није „само симбол“, али ни магијски чин?
4. Како се у крштењу спајају Божија иницијатива, вера Цркве и будућа лична вера крштеног детета?
5. Да ли наш дом стварно подржава обећања дата на крштењу: молитвом, Писмом, богослужењем и хришћанским примером?

6. Како парохија може боље да прати крштenu децу од крштења до катихезе, конфирмације и зрелог учешћа у Евхаристији?

7. Како ћемо говорити о крштењу тако да истовремено чувамо оправдање по благодати кроз веру и озбиљност Христове сакраменталне установе?

Закључак

Крштење деце у англиканској традицији није споредни обичај нити остатак средњовековне праксе, већ део ширег библијског и реформаторског разумевања Цркве, завета и благодати. Бог први делује, Христос је једини Спаситељ, Свети Дух даје нови живот, а Црква верно служи средствима која је Господ установио.

Зато дете доносимо на крштење не зато што верујемо у моћ људског ритуала, него зато што верујемо Божијем обећању. Крштење нас упућује од нас самих ка Христу: ка Његовој смрти и васкрсењу, опроштењу грехова, дару Светога Духа, припадности Његовом телу и позиву на нови живот. Родитељи, кумови и цела Црква потом су дужни да крштеном детету помогну да расте у тој вери, све док је не исповеди својим устима и не живи је као Христов ученик.

Основни англикански извори

- Свето писмо Старог и Новог завета - врховно мерило хришћанског учења.
- Тридесет девет чланова вере, нарочито Члан XXV (О сакраментима) и Члан XXVII (О крштењу).
- Књига заједничких молитава (Book of Common Prayer, 1662): Служба јавног крштења деце, Катихизис и Служба конфирмације.
- Класично реформаторско начело: спасење је по благодати Божијој, кроз веру, ради Христа; сакраменти су Христом установљена средства и знаци која служе Јеванђељу и вери.